

SPODBUJANJE KMETIJSTVA V REGIJI – SPODBUJANJE POVEČANJA OBDELANIH POVRŠIN IN VEČJE PRIDELAVE V REGIJI

posvet, 16. april 2026, Krpanov dom v Pivki

POROČILO

I. UVOD

Na področju kmetijstva se v regiji srečujemo z mnogimi izzivi. V okviru priprave Regionalnega prostorskega plana Primorsko-notranjske regije so bile kot prednostne naloge večkrat izpostavljene vsebine, kot je povečanje samooskrbe in s tem prehranske varnosti, zaustavitev zaraščanja oziroma ohranjanje odprte krajine in uvajanje novosti v kmetijske prakse, tudi z ekonomskega vidika.

Z vprašanji in razumevanjem potreb kmetijskega sektorja se ukvarjajo tudi občine, ki pripravljajo razpise za naložbe v kmetijska gospodarstva ter naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov. Pogosto se pojavljajo tudi dileme, povezane z umeščanjem pomožnih kmetijskih objektov v prostor.

Ob tem pa ima pomembno vlogo tudi vsak izmed nas kot potrošnik, saj s svojimi nakupovalnimi navadami neposredno vplivamo na povpraševanje po pridelkih in izdelkih.

Na srečanju smo skozi voden proces naslovili in osvetlili navedene teme ter oblikovali predloge za bolj usklajeno in spodbudno delovanje s ciljem povečanja pridelave za zagotavljanje večje samooskrbe, uvajanju novosti in prenos praks, ki so v našem okolju uspešne ter ohranjanju mozaične podobe kmetijske krajine.

Nekaj vsebinskih poudarkov v luči večanja količin pridelane hrane:

- Umerjanje spodbud (subvencij) v pridelavo poljščin, zelenjave.
- Združevanje, povezovanje kmetov za skupen nastop, povezavo pridelave s povpraševanjem (količine, vrste pridelkov).
- Prostorski vidik kmetijstva (postavljanje pomožnih kmetijskih objektov), v povezavi s spodbudami za ohranjanje narave.
- Strokovno in dostopne informacije o različnih finančnih spodbudah in možnostih, tudi v povezavi s prostorskim vidikom.
- Sprememba – dvig zavedanja o pomembnosti kvalitete hrane za zdravje posameznika

Usmerjena razprava je potekala v šestih tematskih sklopih:

- 1. spodbujanje kratkih oskrbnih verig** (povpraševanje / zagotavljanje ponudbe, nove prodajne poti - npr. tržnice, prodaja v javne zavode, ...)
- 2. prenos znanja, izkušenj in dobrih praks ter prenos lastništva**
- 3. nakupovalne in prehranske navade potrošnikov**
- 4. subvencije in podpora** - državni in občinski nivo
- 5. predelava**
- 6. Kaj potrebujemo, da bo celoten sistem dejansko zaživel na terenu/v praksi - obstoječe podporne organizacije in razvoj novih** (npr. društvo, kooperativa, zadruge,...)

Vsaka skupina je obravnavala še skupno, **horizontalno temo**:

- 1. Katere vedenjske spremembe so potrebne?**
- 2. Kaj so vzroki za te spremembe? (a) v lastni moči delovanja, b) potrebujemo zunanjo podporo)?**

V okviru vsake tematske skupine so udeleženci razmišljali o **izzivih in predlogih oz. usmeritvah za premostitev izzivov in doseganje krovnege cilja posveta: Kako lahko dosežemo povečanje obdelanih površin in večjo pridelavo v regiji?**

II. POVZETEK

Vsebina izpostavlja, da razvoj lokalnega kmetijstva zahteva usklajeno delovanje na več ravneh: od krepitev kratkih preskrbnih verig, boljših sistemskih pogojev in dostopnejših subvencij do prenosa znanja, lastništva ter podpore predelavi. Ključni izzivi so razdrobljenost kmetij in zemljišč, pomanjkanje skupne infrastrukture, zapletena birokracija, prostorske omejitve, šibko povezovanje deležnikov ter nezadostna ekonomska privlačnost kmetovanja.

Predlagane rešitve vključujejo več povezovanja med kmeti, občinami in nacionalno politiko, vzpostavitev skupnih prodajnih, logističnih in predelovalnih sistemov, prilagoditev zakonodaje in prostorskih aktov ter večjo podporo družinskim kmetijam. Pomemben poudarek je tudi na vključevanju lokalne hrane v javne ustanove, boljši promociji in ozaveščanju potrošnikov.

Sprememba navad potrošnikov je dolgoročen proces, ki zahteva sistematično vzgojo, predvsem skozi šolski sistem, ter večje zavedanje o pomenu kakovostne, lokalne hrane za zdravje, samozadostnost in kakovost življenja.

III. REZULTATI USMERJENE RAZPRAVE

1. SPODBUJANJE KRATKIH PRESKRBNIH VERIG

IZZIVI

Udeleženci so izpostavili več ključnih ovir za razvoj lokalnega kmetijstva in oskrbnih verig v regiji. Med najpomembnejšimi so pomanjkanje skupne infrastrukture (npr. skladišč in zadrug) ter razdrobljenost kmetij in ponudbe (vsi pridelujejo vse v majhnih količinah), kar otežuje učinkovito povezovanje in organizacijo ponudbe. Lokalna pridelava je večinoma v manjših količinah, zato težje konkurira cenovno ugodnejšim uvoženim surovinam ter velikim tujim proizvajalcem.

Pomemben izziv predstavlja tudi organizacija prodajnih poti (tržnice, šole, zavodi, trgovine) ter zagotavljanje stabilne oskrbe javnih ustanov. Hkrati se postavlja vprašanje preverjanja kakovosti izdelkov manjših ponudnikov, zlasti pri vključevanju v večje trgovske sisteme.

Na strani potrošnikov se kaže pomanjkanje na eni strani poznavanja, na drugi pa zaupanja v lokalne ponudnike in potreba po boljši informiranosti ter ozaveščanju na enem mestu. Spreminjajoče se nakupovalne navade ter sam odnos do kvalitete hrane dodatno vplivajo na povpraševanje. Med sistemskimi izzivi so še nejasnosti glede opredelitve kmetije v okviru zakonodaje (namenska raba, predelava), pomanjkanje delovne sile ter nezadostna promocija ponudnikov.

Izpostavljeno je bilo tudi šibko sodelovanje kmetov, kar lahko kaže na težave v komunikaciji ali pomanjkanju motivacije oziroma idej za skupne rešitve.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

Predlagani ukrepi so usmerjeni v krepitev lokalnega kmetijstva z vzpostavitvijo celostnega sistema »od kmetije do potrošnika« na enem mestu. Poudarek je na izboljšanju in razširitvi obstoječih prodajnih poti, kot so tržnice, prodaja na domu in organizirana tedenska dostava, ter uvedbi novih pristopov, kot je mobilna tržnica na različnih lokacijah.

Pomembno vlogo imajo občine, ki lahko z ustreznimi spodbudami in dovoljenji (npr. za kioske ali prodajna vozila) omogočijo lažjo izvedbo teh aktivnosti. Predlagana je tudi vzpostavitev regijskega konzorcija oziroma mreže lokalnih dobaviteljev ter izmenjava dobrih praks (predavanja, mreženje, logistika).

NOVI PRISTOPI

Predlogi se osredotočajo na krepitev kratkih dobavnih verig z uvedbo subvencij in sistemskih ukrepov ter večjim vključevanjem lokalne hrane v javne ustanove, zlasti v šolstvo. Na državnem nivoju bi bilo potrebno uzakoniti odstotke obvezne lokalne pridelave.

Poudarjena je potreba po ozaveščanju potrošnikov o prednostih lokalne in sezonske hrane ter po jasnem označevanju živil.

Med ključnimi rešitvami so tudi organizacija vmesnega trgovca ali zbirnega prostora za skladiščenje in distribucijo lokalnih pridelkov, vzpostavitev točk »vse na enem mestu« (lahko v trgovini, lahko svoja točka) ter opolnomočenje tržnic in prodajalcev. Predlagajo se dodatne oblike prodaje in promocije, kot so mobilna dostava po vaseh (»Danes tukaj jutri tam«), večje tržnice in tematski dogodki na tržnicah, s predstavitvijo kmetov, lokalne trgovine ali novi prodajni kotički.

Na sistemski ravni se izpostavlja potreba po zakonodaji, ki bi določala minimalni delež lokalne hrane, ter podpora občin pri spodbujanju lokalne oskrbe. Med inovativnimi pristopi so tudi širitev koncepta »osmic« na druge pridelke ter povezovanje kmetijstva s turizmom (npr. organizirani nakupi po kmetijah – »kmečki shuttle«).

2. SISTEMSKI UKREPI

IZZIVI

Izpostavljeni so bile sistemske, prostorske in družbene ovire, ki zavirajo razvoj kmetijstva. Med ključnimi izzivi so omejitve zaradi varstva narave (npr. prepovedi oranja, OOTT) ter dolgotrajni in zapleteni postopki za spremembo namembnosti zemljišč. Težave povzročajo tudi razdrobljenost zemljišč, pomanjkanje obdelovalnih površin, otežen dostop do nakupa zemlje ter potreba po

komasacijah. V prostorskem smislu so prisotne zakonske omejitve glede velikosti in tipologije pomožnih kmetijskih objektov.

Na organizacijski ravni je prisotna šibka sistemska urejenost, kompleksni in pogosto spreminjajoči se administrativni postopki, ter pomanjkanje stika med institucijami (npr. AKTRP, MKGP) in dejanskim stanjem na terenu. Dodatne ovire predstavljajo konflikti interesov, nezadovoljstvo lastnikov zemljišč ter pojav t. i. »kavč kmetov«, ki se s kmetovanjem ne ukvarjajo osebno, poberejo pa subvencije.

Izpostavljeni so tudi infrastrukturni problemi (razpršena poselitev, utesnjenost) in splošno nizka družbena podpora kmetijstvu. Ključen izziv ostaja tudi ekonomika kmetovanja ter organizacija oskrbe javnih zavodov.

Vse navedeno vodi v oteženo nadgradnjo dejavnosti in počasnejši razvoj kmetijskega sektorja.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

Predlogi poudarjajo potrebo po celoviti posodobitvi prostorskih aktov (OPN, OPPN), ki naj preseže zgolj manjše popravke in jasno določi območja gradnje, varovanja kmetijskih zemljišč ter usklajenega razvoja prostora. Pomembno je zagotoviti jasno razmejitev območij, namenjenih stanovanjski ter na drugi strani kmetijski rabi ter zagotoviti usklajen razvoj z varstvom narave.

Na področju kmetijstva se izpostavlja krepitev kratkih dobavnih verig ter sistematično izobraževanje o pomenu lokalne hrane že v vrtcih in šolah. Ključno je tudi dvigniti družbeni pomen kmeta in njegovega dela.

Predlagana je večja, sistematična, na enem mestu dostopna podpora kmetom pri administrativnih postopkih (subvencije, investicije v opremo) ter jasnejša razvojna strategija. Hkrati se poudarja, da se mora prebivalstvo v podeželskem prostoru prilagoditi značilnostim in potrebam obstoječega kmetijstva.

NOVI PRISTOPI

Predlogi se osredotočajo na izboljšanje sistemskih pogojev za kmetijstvo. Ključni ukrepi vključujejo uvedbo subvencij, vezanih na pridelavo poljščin. Izpostavljena je tudi potreba po znižanju stroškov pri certificiranju v okviru shem kakovosti.

Pomembna je vzpostavitev ustrezne pravne oblike za organizirano zastopanje kmetov ter bolj aktivna zemljiška politika na ravni države in občin. Prostorski akti (OPN, OPPN) naj bodo bolj razumni in prilagojeni dejanskim potrebam ljudi in kmetijstva.

Na koncu se omenja tudi potreba po povezovanju teh ukrepov s konkretnimi razvojnimi projekti.

3. NAKUPOVALNE NAVADE POTROŠNIKOV

IZZIVI

Izpostavljeni so predvsem operativni in tržni izzivi manjših kmetij. Med njimi so birokratske obremenitve, ki so nesorazmerne za majhne oziroma hobi dejavnosti. Pomemben problem je tudi nerazumevanje potrošnikov glede dejanskih stroškov pridelave, kar vpliva na zaznavanje cen.

Dodatno težavo predstavlja zagotavljanje zadostnega obsega in stalnosti ponudbe, ki je odvisna od sezonskosti. Kmetje se soočajo tudi z nelojalno konkurenco, medtem ko na strani kupcev prevladuje usmerjenost v udobje in komoditeto ter prevlada cene nad kvaliteto.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV IN NOVI PRISTOPI

Predlogi poudarjajo potrebo po poenostavitvi administrativnih postopkov – od registracije dejavnosti do pridobivanja finančnih sredstev. Pomembno je tudi večje ozaveščanje potrošnikov o dejanskih stroških pridelave ter okrepljena promocija domačih izdelkov, zlasti skozi povezovanje ponudnikov in spodbujanje male trgovine na kmetiji.

Izpostavljena je potreba po skupni infrastrukturi (npr. skladišča, shrambe) ter boljšem povezovanju in dopolnjevanju ponudbe med kmeti. Pri razvoju novih trgovin (npr. v Blokah in Cerknici) naj se zagotovi prostor tudi za male lokalne ponudnike.

Krepiti je potrebno zavedanje državnih institucij (MKGP, MNVP) z dejanskimi razmerami na terenu.

4. PRENOS ZNANJA, IZKUŠENJ, DOBRIH PRAKS TER PRENOS LASTNIŠTVA

IZZIVI

Izpostavljeni so bili družbeni in ekonomski dejavniki, ki vplivajo na položaj kmetijstva. Kmetovanje je način življenja, vendar je zaradi lažjih možnosti zaslužka drugje (v drugih sektorjih) manj privlačno. Lastništvo kmetijskih zemljišč ima pomembno socialno vlogo (npr. kot varnost za starost), zato se kmetijska zemljišča ne prodajajo oz. starši zavlačujejo s prepisom lastništva na potencialne mlade prevzemnike, hkrati pa prenos lastništva negativno vpliva na upravičenost do socialnih transferjev.

Med izzivi so tudi inšpekcijski nadzori, posebej za ekološko pridelavo (administracija) ter škoda zaradi prostoživečih živali (divjadi). Širši kontekst predstavlja zgodovinsko pogojeno sistemsko razvrednotenje kmetijstva po drugi svetovni vojni, kar še danes vpliva na njegov družbeni status in razvoj.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

Predlogi so usmerjeni v izboljšanje ekonomskega položaja kmetov, predvsem z ukrepi za povečanje prihodkov iz kmetijske dejavnosti. Hkrati se izpostavlja pomen davčnih spodbud pri urejanju oziroma prenosu lastništva zemljišč in usklajenosti med različnimi spodbudami, npr. ugodnosti za mladega prevzemnika tudi z vidika socialnih transferjev, kar bi lahko prispevalo k večji urejenosti in učinkovitejšemu upravljanju kmetijskih površin.

NOVI PRISTOPI

Poudarjen je pomen družinskih kmetij kot temelja za prenos znanja in medgeneracijsko pomoč. Ključni ukrepi vključujejo poenostavitev postopkov in znižanje stroškov prenosa lastništva ter povečanje finančnih spodbud za pridelavo. A je tu mišljeno za pridelavo ali za prenos lastništva? Za to so na voljo razpisi, vprašanje je ali naše majhne kmetije lahko konkurirajo?

Izpostavljena je potreba po večjih finančnih spodbudah in ustreznih socialnih transferjih ter motiviranju mladih k pridobivanju novih znanj in vključevanju v kmetijstvo. Med konkretnimi ukrepi so tudi prilagoditve dajatev, kot so nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in komunalni prispevki, ki naj bodo za kmetije ugodnejši.

5. SUBVENCije IN PODPORA – DRŽAVNI IN OBČINSKI NIVO

IZZIVI

Izpostavljeno je bilo pomanjkanje (občinskih) finančnih sredstev in visoka stopnja birokracije, zaradi česar kmetije težko dostopajo do podpor. Manjka jasna strategija, ki bi opredelila prioritete financiranja kmetijstva, hkrati pa so sredstva na občinski ravni prenizka. Obremenitve kmetov (npr. komunalni prispevki za nezahtevne objekte) pa so visoke.

Državni razpisi so pogosto omejeni na določene tipe kmetij, kot je ekstenzivno kmetovanje in ne upoštevajo regionalnih potreb. Opažene so tudi težave v komunikaciji med občinskimi službami ter pomanjkanje učinkovite javne službe za usmerjanje in opolnomočenje kmetov.

Izpostavljena je potreba po boljšem sodelovanju med institucijami (od raziskovalnih do svetovalnih) ter po dolgoročni stabilnosti podpornih mehanizmov. Ključno je tudi povečati zavedanje o pomenu kmetijstva in vloge kmeta v družbi.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

Predlogi poudarjajo potrebo po boljšem povezovanju med različnimi službami ter večji strokovnosti kadrov, predvsem z več stika s terenom. Ključno je povečanje subvencij, vezanih na dejansko količino končnega pridelka in večja podpora proizvodno usmerjenim kmetijam ter upoštevanje dejanskih pogojev za kmetovanje po regijah.

Izpostavljena je potreba po lažje dostopnih, strokovnih in razumljivih informacijah o zahtevah, vezanih na kmetijsko problematiko vseh javnih služb. Predlagana je tudi vzpostavitev mobilnega podjetniškega inkubatorja za kmete, ki bi deloval na terenu po različnih občinah.

Osrednji cilj vseh ukrepov je vzpostaviti sistem, v katerem je kmetovanje ekonomsko smiselno in privlačno.

NOVI PRISTOPI

Predlogi izpostavljajo potrebo po bolj dostopnih in jasnih informacijah za umeščanje kmetijskih objektov v prostor, vključno s shematskimi prikazi in usmeritvami za kmete. Poudarjena je tudi vloga raziskav in razvoja za povečanje konkurenčnosti kmetijstva.

Pomembna je večja prilagodljivost naravovarstvenih režimov (OOTT) glede na dejansko stanje na terenu ter možnost njihovih sprememb ter učinek uvajanja teh naravovarstvenih ukrepov na živalske vrste, ki so jim namenjeni. Predlaga se tudi prednostna obravnava družinskih kmetij pri razpisih in prostorskih aktih (OPN), zlasti tam, kjer so nosilci dejavnosti socialno zavarovani iz kmetijstva.

6. KAJ POTREBUJEMO, DA BO CELOTEN SISTEM DEJANSKO ZAŽIVEL V PRAKSI – OBSTOJEČE PODPORNE ORGANIZACIJE, RAZVOJ NOVIH

IZZIVI

Izpostavljene so bile systemske in organizacijske slabosti, ki zavirajo razvoj kmetijstva, kot so nefleksibilna in neuskrajena zakonodaja ter neučinkovito delovanje institucij, manko sodelovanja deležnikov, pomanjkanje krovne organizacije (npr. zadruge), ki bi povezovala kmete pri odkupu, logistiki in zagotavljanju zadostnih količin pridelkov ter povpraševanju na strani javnih zavodov.

Opaženo je šibko sodelovanje med kmeti in nepripravljenost za skupne rešitve, kar otežuje povezovanje kmetij in specializacijo pridelave glede na potrebe trga. Manjka krovna organizacija, npr. zadruga, za odkup, logistiko in zagotavljanje količin. Težavo kmetom predstavlja tudi neurejen oz. necentraliziran sistem dostopa do informacij, svetovanj in financiranja, kjer bi vse, kar potrebujejo, dobili na enem mestu.

Izpostavljeni so tudi tržni izzivi, kot je neustrezno razmerje med odkupnimi in prodajnimi cenami, ter prostorski pritiski (npr. umeščanje infrastrukture na kmetijska zemljišča). Pomemben dejavnik je odnos lastnikov zemljišč do (ne)gospodarjenja z njimi – ni prenosa lastnine na mlajše generacije, zemljišča niso na prodaj, kljub temu, da niso obdelana/z gozdovi se ne gospodari. Zemljišča ostajajo zgolj garancija za varno starost. Težavo predstavlja zelo visoki stalež divjadi, ki zahtevajo zaščitne ukrepe za ohranjanje pridelkov, predvsem pa za kmeta predstavljajo veliko dodatnega dela.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

Izpostavljena je bila potreba po krepitvi povezovanja in združevanja kmetov ter vzpostavitve zaupanja v skupne organizacijske oblike, kot so zadruge. To bi pomagalo tudi k boljši organizaciji prodaje, skupaj z večjim vlaganjem v vzgojo in ozaveščanje pa bi prispevalo k bolj učinkovitemu delovanju celotnega sistema.

Problematiko škode po divjadi bi lahko izboljšali s povečanim odstrelom. Kmetje potrebujejo enostavnejše postopke za gradnjo kmetijskih objektov.

NOVI PRISTOPI

Poudarek je na nadaljnjem spodbujanju in širjenju povezovanja med različnimi deležniki. Ključna ukrepa sta tudi okrepljena promocija ter boljše informiranje. Hkrati se predlaga nadgradnja in širitev vsebin zagotavljanja kredibilnih informacij znotraj že obstoječih organizacij, namesto vzpostavljanja novih struktur.

7. PREDELAVA

IZZIVI

Izpostavljeni so bili praktični, varnostni in systemski izzivi kmetovanja. Med njimi so težave s skladiščenjem (npr. bal, večje količine pridelkov, kmetijska mehanizacija), vandalizem in kraje pridelkov ter napadi zverjadi na živino in škoda zaradi divjadi na poljščinah.

Pomembno oviro predstavljajo zakonodajne zahteve in birokracija (npr. HACCP), pa tudi prostorske omejitve, ki onemogočajo širitev kmetij. Dodatne zaplete povzročajo omejitve zaradi varstva narave ter omejitve glede tujerodnih rastlin (npr. aronija na območjih Nature).

Splošno je zaznati nezadovoljstvo zaradi togih pravil in občutka pretirane, mestoma tudi neučinkovite naravovarstvene politike ki otežuje razvoj kmetijstva.

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV IN NOVI PRISTOPI

Predlogi poudarjajo potrebo po zmanjšanju birokracije ter vzpostavitvi skupnih predelovalnih obratov za večjo učinkovitost. Izpostavljene so bile težave pri odgovornem gospodarjenju za kmeta, (npr. skladiščenje gnoja zaradi varovanja vodnih virov), hkrati pa tudi zaradi škode zaradi divjadi.

Pomembno je ohranjanje in spodbujanje tradicionalnega kmetijstva ter upoštevanje znanja prednikov. Pri prostorskem načrtovanju se poudarja večji posluš za kmete, vključevanje njihovih predlogov ter razbremenitev (npr. glede komunalnih prispevkov), večja usklajenost pri umeščanju različne infrastrukture v prostor (npr. kolesarske poti).

8. HORIZONTALNA TEMA: SPREMINJANJE NAVAD

Ključno je povečati ozaveščenost o pomenu kakovostne hrane, njenem vplivu na zdravje in odnos do prehrane kot pomembne življenjske vrednote. Potrebni so sistemski ukrepi države za večjo prehransko samozadostnost ter podpora lokalnim pridelovalcem in predelovalcem.

Za spremembo potrošniških navad – kar je dolgotrajen proces – je nujno ciljati širšo kritično maso potrošnikov, tudi z olajševanjem nakupa za sodoben, hiter način življenja. Pomembno vlogo imajo tržnice, tematski dogodki in promocija lokalnih izdelkov.

Izpostavljena je potreba po dolgoročni vzgoji in izobraževanju (zlasti skozi šolski sistem), saj obstajajo medgeneracijske razlike v odnosu do hrane, mlajši manj cenijo hrano na sploh. Ljudje pogosto začnejo ceniti kakovost hrane šele ob zdravstvenih težavah, zato je ključno preventivno ozaveščanje in spodbujanje načela »manj je več«.

PRILOGA 1: PREPISI IZ PLAKATOV

1. SPODBUJANJE KRATKIH PRESKRBNIH VERIG

IZZIVI

- Skladišča in zadruga – skupna infrastruktura
- Prodajna mesta: tržnice, zavodi, šole, trgovine – drobno kmetijstvo – ni masovno
- Info za potrošnike na 1 mestu – ozaveščanje
- Povezovanje razdrobljenih kmetij
- Cena – uvažanje cenovno ugodnih surovin iz oddaljenih krajev
- Oskrba javnih zavodov na območju regije
- Preverjanje kakovosti izdelkov od manjših ponudnikov – prodaja v supermarketu
- Definicija kmetije v okviru namenske rabe – IK – predelovalna industrija
- Promocija ponudnikov
- Tuja konkurenca – velike farme
- Sprememba nakupovalnih navad na območju regije
- Delovna sila
- Zaupanje – raje kupiš od veletrgovca, ker ne zaupaš posamezniku – kaj če je lopov, kaj če hrana ni varna (ni HASAP)
- Glede na manjši interes sodelovanja kmetov pri tem omizju, obstaja težava v komunikaciji ali pa gre za pomanjkanje idej

NADGRADNJA OBSTOJEČIH VSEBIN

- podpora in vzpodbujanje kmetijstva na kmetiji – vse na 1 mestu, takoj od pridelave do potrošnika
- tržnica, prodaja na domu, tedenska dostava – dopolniti/izboljšati
- mobilna tržnica – več možnih lokacij
- občina – spodbuda, dovoljenja za postavitve kioska /vozila
- regijski konzorcij – mreža lokalnih dobaviteljev
- Okusi Pivke in podobno – regijsko izmenjevanje
- Izmenjava dobre prakse – predavanja, mreženje, mastermind

NOVI PRISTOPI

- Subvencije + ukrepi za kratke verige
- Ozaveščanje – lokalne je boljše
- Cena malice – prehrane v šolstvu
- Eko prehrana – razvednotenje cen
- Spodbujanje občine za javne ustanove – kratke verige
- Vmesni trgovec s sadjem, zelenjavo in mesom / prostor
- Opolnomočiti tržince
- Oznake živil – pridelano lokalno, sezonsko
- Na državnem nivoju uzakoniti odstotke obvezne lokalne pridelave
- Točka, kjer dobiš vse na 1 mestu (lahko v trgovini, lahko svoja točka)
- Osmice tudi za druge pridelke v regiji
- Kmečki shuttle – turisitčni bus, z ogledom kmetij

- Danes tukaj jutri tam – dostava po vaseh
- Možnost predstavitve izdelkov – večja tržnica, tematski dogodki

2. SISTEMSKI UKREPI

IZZIVI

- Postavitev zavetja za živali
- Prepoved oranja stare njive
- Konflikt z varstvom narave
- Ni podpore za turizem na kmetiji
- Ni podpore v javnosti za kmetijstvo
- Manko obdelovalnih površin
- Nakup zemlje – ne more biti vsak kmet
- Ni sistemske organiziranosti
- Dolgi postopki za spremembo namembnosti
- Omejitve zaradi varstva narave,
- Razpršena poselitev in slaba infrastruktura
- Problem utesnjenosti
- Problem kavč kmetov
- Oskrba zavodov
- Konflikt interesov
- Kompleksnost – težko razumljiv sistem
- Razdrobljenost, združevanje
- Komasacije
- Zastarelost in stalne spremembe
- AKTRP in MKGP – ni stika s terenom
- Ekonomika kmetovanja
- Nezadovoljstvo lastnikov zemljišč
- To vodi v: težko nadgradnjo, počasni razvoj ???

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

- Posodobitev OPPN, OPN – ne samo popravki
- Kratka veriga – prodaja na domu
- Izobraževane v vrtcih in šolah
- Dvigniti pomen kmeta in njegovega dela
- Pomoč kmetom pri postopkih – pridobitev subvencij, nakup strojev
- Jasna strategija, kje se gradi, kje ne
- Prebivalstvo znotraj vasi se mora prilagoditi vasi in obstoječim kmetijam
- Na se OPN in OPPN širita na obrobje vasi
- Pametno usklajevanje z varstvom narave

NOVI PRISTOPI

- Subvencije, vezane na proizvodnjo

- Hitrejši postopki za spremembo namembnosti
- Znižati stroške – nacionalizirati inšpekcijo
- Pravna oblika organizacije – zastopanje kmetov
- Aktivna zemljiška politika občine
- Bolj razumni OPPN in OPN za ljudi
- Povezava s tvojim projektom (?)

3. NAKUPOVALNE NAVADE POTROŠNIKOV

IZZIVI

- Birokratske zadeve (majhne, hobi)
- Potrošnik ne razume cene proizvodnje
- Obseg proizvodnje + konstantna ponudba – letni čas
- Nelojalna konkurenca
- Komoditeta potrošnika

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV IN NOVI PRISTOPI

- Poenostavitev postopkov od registracije do pridobivanja sredstev
- Ozaveščanje o stroških potrošnika
- Promocija domačih izdelkov – združevanje
- Skupne shrambe – skladišča
- Povezovanje ponudbe, dopolnjevanje ponudbe
- Bloke Cerknica – ob graditvi velikih trgovskih centrov pustiti prostor za male lokalne ponudnike
- Spodbujanje male trgovine na kmetiji
- MKGP /MNVP vstopiti v stik z okoljem
- Razpršene kmetije

4. PRENOS ZNANJA, IZKUŠENJ, DOBRIH PRAKS TER PRENOS LASTNIŠTVA

IZZIVI

- Lažji zaslužek drugje
- Kmetovanje je stil življenja
- Lastništvo v povezavi z nižjimi socialnimi transferji
- Lastništvo – garancija za stara leta
- Inšpekcijski nadzor
- Problematika prostoživečih živali – divjadi
- Sistemsko razvrednotenje kmetijstva po 2. sv. vojni

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

- Povečanje prihodka od kmetovanja
- Davčne spodbude pri urejanju lastništva

NOVI PRISTOPI

- družinska kmetija – pogoj za prenos izkušenj, pomoč na kmetiji
- Poenostaviti postopke in stroške prenosa lastništva
- Več finančnih spodbud + socialni transferji
- Motivirati

5. SUBVENCije IN PODPORA – DRŽAVNI IN OBČINSKI NIVO

IZZIVI

- Premalo sredstev, birokracija, naše kmetije težko dobijo podporo
- Manjka strategija – kaj podpirati?
- Prenizka višina sredstev na občinskem nivoju
- Visok komunalni prispevek za nezahtevne objekte
- Državni razpisi podpirajo le določene tipe kmetij – ekstenziva
- Komunikacija med občinskimi službami
- Nižanje plačil za večje kmetije
- Javna služba, ki usmerja
- Državni razpisi ne podpirajo regionalnih potreb
- Dolgoročnost – kontinuiteta podpor (subvencij) – kaj bo, če fondi ugasnejo?
- Sodelovanje med institucijami od zgoraj navzdol – univerze, instituti, teren, svetovalna služba
- Povečati zavedanje o pomembnosti kmetij in kmeta za družbo

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

- Več povezovanja med službami
- Kadri – strokovnost, premalo stika s terenom
- Višje subvencije, vezane na količino končnega pridelka
- Dostopni povzetki zahtev, npr. za gradnjo, OPN
- Sprejemati določene omejitve na državnem nivoju – pogojenost
- Podjetniški inkubator na terenu za kmete – vsak teden v drugi občini
- Vzpostaviti sistem, da se ljudem splača kmetovati
- Večja podpora proizvodno vezanim kmetijam

NOVI PRISTOPI

- Bolj dostopne informacije in usmerjanje za umeščanje v prostor
- Narediti shematski prikaz – podatki, kam usmeriti kmete
- Spodbuditi raziskave in razvoj, da smo konkurenčni na trgu

- Gibljivost režimov OOTT glede na dejansko stanja – možnost spremembe
- Prednost prilagoditve razpisov in OPN občin za družinske kmetije, kjer so zaposleni na kmetiji zavarovani iz kmetijske dejavnosti

6. KAJ POTREBUJEMO, DA BO CELOTEN SISTEM DEJANSKO ZAŽIVEL V PRAKSI – OBSTOJEČE PODPORNE ORGANIZACIJE, RAZVOJ NOVIH

IZZIVI

- Nefleksibilnost zakonodaje, različnih deležnikov
- Sprememba odnosa družbe do lastnine zemljišč
- Povezovanje kmetij za zagotavljanje količin
- Sprecializacija pridelave glede na potrebe potrošnikov
- Nesodelovanje med akterji
- Nepripravljenost na skupne rešitve
- Neučinkovita organizacija in institucije
- Manjka krovna organizacija, npr. zadruga, za odkup, logistiko, zagotavljanje količin
- Vzpostavljen sistem dostopa do informacij, svetovanj in financ – ni celovitih informacij na enem mestu
- Razmerje med odkupno in prodajno ceno
- Umeščanje prometa in druge infrastrukturne na orno zemljo
- Neuskaljena zakonodaja
- Nepoznavanje tematike
- Divjad – ograjevanje njiv je nujno za ohranjanje pridelkov – izgled!

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

- Zаметki združevanja, povezovanje
- Vzpostavitev zaupanja v institucijo, ki združuje – zadruge
- Povečanje odstrela divjadi
- Lažji postopki za gradnjo objektov
- Divjad
- Organizacija prodaje
- Vzgoja/ozaveščanje

NOVI PRISTOPI

- Povezovanje – še spodbujati, širiti
- Promocija in informiranje
- Širitev vsebin pri obstoječih organizacijah

7. PREDELAVA

IZZIVI

- Problem skladiščenja bal
- Vandalizem – kraja pridelkov
- Zakonodajne ovire
- HACCAP – birokracija, navodila
- Prostorski plan – omejitve za širitev
- Omejitve zaradi varstva narave
- Zverjad – pokoli živine
- Divjad – uničenje poljščin
- Ne moremo se širiti
- Aronija – tujerodna rastlina na robu Nature
- Kvazi ekologija

NADGRADNJA OBSTOJEČIH UKREPOV

- Manj papirjev
- Skupni predelovalni obrati
- Delati kot dober gospodar – skladiščenje gnoja pozimi, zagotavljanje vodotesnosti na 1. VVO
- Drastično zmanjšanje divjadi
- Spodbujati tradicionalno kmetijstvo in upoštevati znanje prednikov
- Posluh pri sprejemanju prostorskega plana – upoštevanje mnenj in predlogov kmetov – čas, opustitev kom. prispevka
- Kolesarske poti

8. HORIZONTALNA TEMA: SPREMINJANJE NAVAD

- Ozaveščanje
 - Ukrepi države za zagotovitev samozadostnosti
 - Olajševanje nakupa potrošniku, ki živi hitro življenje
 - Prepričevanje množice – kritične mase potrošnikov
 - Možnost predavitve izdelkov – večja tržnica, tematski dogodki
 - Ozaveščanje – vpliv hrane na zdravje spodbujanje naravne hrane,
 - Manj je več
-
- Odnos do hrane – do telesa – vprašanje, kam namenjamo denar – hrani ali drugim dobrinam
 - Šele ko pride do bolezni, se ljudje zavejo pomena kvalitete hrane
 - Sistemska vzgoja javnosti o kvaliteti hrane
 - Spreminjanje potrošniških navad je dolgotrajno
 - Medgeneracijske razlike – mlajši manj cenijo hrano na sploh
 - Dvig zavesti skozi šolski sistem

- Lokalni pridelovalci
- Sprememba navad potrošnikov
- Cene pri kmetu